

Les preposicions a i en

Les preposicions a i en són dos de les paraules més usades de la llengua. A causa del seu significat poc definit, a i en s'usen en contextos semblants amb un valor equivalent o pròxim. L'ús de les preposicions a i en en els complements de lloc està condicionat per factors semàntics i formals. D'acord amb l'ús més general, en valencià es poden establir les distincions següents:

a) Si el complement designa la destinació d'un moviment s'usa la preposició a:

Pujàrem al Mondúber des de Xeresa i després anàrem a Barx.

Torna a l'habitació i tanca la porta.

A la taula i al llit, al primer crit.

b) Si el complement indica la pura localització s'usa a o en:

– Davant de noms propis de lloc, s'usa la preposició a:

Va nàixer a Morella però ara viu a Benicarló.

Ha passat l'estiu a Xixona.

c) Davant de l'article definit també usarem de manera preferent a:

Espera'm a la porta de casa.

Si vas ràpid, encara la trobaràs al carrer.

d) També usarem a davant de l'interrogatiu quin (i la seua flexió) quan expresse direcció o situació.

A quines ciutats vols que anem?

A quin lloc creus que pot passar?

e) Davant de noms sense determinant s'usa en:

Són parella però viuen en cases diferents.

Ens vam instal·lar en habitacions molt grans.

f) Davant d'indefinites, quantitatius, demostratius i relatius s'usa en:

Segur que ho trobes en algun dels calaixos de la tauleta de nit.

Ha treballat en molts llocs diferents.

En aquest carrer hi ha tant de sarau que no es pot dormir.

El poble en què viu és molt petit.

Les preposicions a i en poden introduir complements de temps. En general, s'usa a quan es designa una hora, una part del dia, un mes o una estació:

La vaig conèixer un dia a les onze de la nit.

Arribarem a la vesprada.

A l'agost descansaràs i et trobaràs millor.

Ací, a la primavera, ja comença a fer calor.

Les construccions «al + infinitiu» o «en + infinitiu» tenen un valor temporal equivalent a les oracions introduïdes per quan:

Al passar per la plaça ens va saludar. ('Quan passava per la plaça')

En tindre son es gita. ('Quan té son')

No són genuïns ni adequats els casos en què la construcció amb en o amb al s'usa exclusivament amb un valor causal. No és, per tant, acceptable una frase com Al ser tan tard, se n'anaren sense veure com acabà la funció, que cal expressar amb una construcció causal, com ara Com que era tan tard, se n'anaren sense veure com acabà la funció.

També cal recordar que les expressions formades per res + infinitiu (i d'altres semblants) sempre porten la preposició a.

No hi ha res a fer (i no *res que fer).
Tinc molt a dir sobre açò (i *no molt que dir).

La preposició amb

La preposició amb s'usa fonamentalment per a introduir complements circumstancials:
Talla el paper amb aquelles tisores. (instrument)
Sempre ix amb la seua cosina. (companyia)
Fa les coses amb molta tranquil·litat. (manera)

OBSERVACIÓ: Quan es designa el mitjà de transport usarem la preposició amb:
Vam anar a Alacant amb cotxe.
Sempre va a l'institut amb bicicleta.

La preposició de

En la major part dels seus usos, la preposició de no té un significat específic sinó un valor purament gramatical. La preposició de manté el valor etimològic d'origen en els complements de lloc (on indica l'origen d'un moviment) i en alguns complements de temps (on indica el punt inicial d'un període de temps):

Vam eixir d'Agullent a les quatre.

La reunió va durar de quatre a cinc.

A més del valor d'origen, la preposició de també s'usa en altres complements amb valors diferents:

De menuts jugàvem tot el dia al carrer. (espai de temps)

Em vaig armar de paciència. (instrument)

Treballa de valent. (manera)

A més dels valors esmentats, la preposició de s'usa amb una funció purament gramatical en diferents casos:

De pa, només en tinc de dur. (pronominalització)

No en vull, de pa. (dislocació)

Ja tinc prou de pa. (construcció quantitativa)

Mira de dir-li-ho tranquil·lament. (construcció d'infinitiu)

Les preposicions compostes cap a, fins a.

Les preposicions compostes cap a, fins a i com a es redueixen al primer constituent i es fan simples, en certs casos. L'ús de les formes compostes o de les simples està condicionat per diversos factors, com s'indicarà tot seguit.

La preposició composta cap a es redueix a cap quan la paraula següent és un adverbi de lloc o un demostratiu començat per a:

Vaig cap a la marjal

Vaig cap allà

Vaig cap aquella muntanya

La preposició fins a, reduïda en alguns casos a fins, té un valor espacial i temporal. En general, la preposició fins a alterna amb complements espacials o temporals introduïts per a, i fins alterna amb complements no introduïts per preposició. Dit amb unes altres paraules: la preposició composta fins a s'activa si, sense fins, el complement va precedir per a i, al contrari, no apareix si no necessita aquesta preposició.

Vaig a casa / Vaig fins a casa

Tornarà de París a l'estiu / No tornarà de París fins a l'estiu
Vaig allà / Vaig fins allà
No tornaré demà / No tornaré fins demà

Cal tenir en compte, però, alguns casos que s'aparten de la norma general, per motius diversos:

- a) Quan tenim una data exacta, usem fins a, encara que la data, normalment, no aniria precedida de la preposició a: Es queden amb nosaltres fins al dia 10 de setembre.
- b) Usem fins quan aquesta forma alterna amb fins i tot. Es tracta d'un ús no pròpiament preposicional, ja que pot adjuntar-se a un subjecte: {Fins tu/ fins i tot tu } ho sabries fer.
- c) Usem fins a quan el significat no és ni de lloc ni de temps: Van intentar reconciliar-se fins a quatre vegades, No sé fins a quin punt creure'l, Les publicacions es valoraran fins a tres punts.
- d) Davant de la conjunció que només podem usar fins, ja que la preposició a cau davant d'aquesta preposició que: T'esperaré fins que tornes.